

הלכות פסח סימן תסב

ביאורים ומוספים

סימן תסב

דין מייפרות אם מחמיצין

[משנ"ב ס"ק א]

קגון מן וְשָׂמֵן, והוא הדין דְּבִשׁ¹.

1 אמנם לקמן (סי' תסו ס"ק ב) כתב שאין ללוש עיסה בדבש, כיון שמצוי שבעת הוצאת השעורה מהרוב מתערבים שם מים והם מהמיצים את העיסה.

[משנ"ב ס"ק ג]

אָפְלוּ הֵם מִפְּרוֹת תְּמוּצִין אֶץ מְחַמְצִין אֶת הַעֲסָה².

2 ואם מניח שאור ליד עיסה שנילושה במי פירות, משמע בגמרא (מנחות נו, א) שגם באופן זה אין מי פירות מחמיצים, שכן נוקטת שם הגמרא שמנחת נסכים שנילושה במי פירות [לדעת רבי עקיבא הסובר שאין מוסיפים בה בניום] ודאי שאינה מהמיצה, ולכן ולדעת רבי עקיבא אין לומר שהפסוק בא לאסור להחמיצה, ולבאורא אפשר היה לומר שהפסוק בא לאסור להניח לידה שאור אף שאינו מעורב בתוכה, אלא משמע שאף באופן זה אין מי פירות מהמיצים (הגר"ד לנר).

[משנ"ב ס"ק ו]

בֵּין שְׁהַמֵּי־פְרוֹת מְרַבֵּין [המים מוֹצֵטִין וְבֵין לְהַפְּךָ³].

3 וכן כתב לקמן (סי' תסג ס"ק ד) שאפילו בלשהו מים עם מי פירות הריהם מחמיצים. וכן לגבי מעט מי פירות שנתערבו ברוב מים, כתב לעיל (סי' תנח ס"ק כה) לגבי שאיבת מים שלני בכלים שקודם לכן היו בהם מי פירות, שטוב להימנע מזה, כיון שמעט מי פירות שנפלטים ומתערבים במים ממהרים להחמיץ את העיסה, אלא אם כן הגעיל תחילה את הכלי. והחזו"א (אור"ח סי' קכב ס"ק יא) כתב, שאם מעט מי פירות התערבו במים ואינם נותנים טעם במים, יש להסתפק אם הם ממהרים את החימוץ.

[משנ"ב ס"ק ח]

יֵאָסֶה מִדֵּי⁴ וכו', אף שלא שָׁהָה שְׁעוֹר מִיֵּלֶד⁵ וכו', וְלֹא מִנְפֵר כֶּה סִימְנֵי תְמוּצִין⁶ וכו', בְּרָדֵי יֵשׁ לְסַמֵּן לְהַקֵּל בְּשַׁעַת הַדְּחָק⁷ וכו', דְּקָל שִׁישׁ בּוֹ מִרְפּוֹת אָפְלוּ מוֹצֵט⁸ וכו', וְאֶת־רֹכֶךְ קִטְפָה מְלַמְעָלָה כְּמֵי פְרוֹת וְאָפְאָה⁹.

4 ולגבי עיסות מצות הממולאות בבשר או גבינה, כתב לעיל (סי' תס ס"ק יח) שבשעת אפייתן יוצאת מהן ליחה שדינה כמי פירות, והיא מתערבת בעיסה שנילושה במים ולכן יש לאוסרה, ואף שהליחה אינה יוצאת קודם האפיה אלא תוך כדי האפיה, מי"מ יש לחוש שהן מחמיצות קודם שהום האש שולט בהן ואופה אותן. והוסיף, שאפילו בדיעבד אם שבה ונתן את המילוי לתוך המצה, יש לאסור את המצה.

5 דין זה, כתב השו"ע הרב (סי' ג) שהוא אפילו אם עסק בה עסק גמור (הגר"ש"ב ולדברג).

6 והחזו"א (אור"ח סי' קכא ס"ק יב ד"ה ומ"פ [א] ד"ה ואם, וסי' קכב ס"ק ט) הסכים לדברי הא"י, שאפשר להקל אם ראינו שלא הבטיחו

פניו כמבואר בשו"ע לעיל (סי' תט ס"ב). והוסיף בשונה הלכות (סי' ה) שאין די במה שלא ראינו שהכסיפו פניו.

7 ובטעם הדבר שחילק בין שוגג למזיד, כתב החזו"א (שם ד"ה ומ"פ) שהמשנ"ב פירש את מה שכתבו המג"א החק יעקב לענין המשחה עיסה שנילושה במי פירות קודם אפייתה שאסור לאוכלה, שהוא משוב קנס ובשוגג לא קנסו. ותמה על כך החזו"א, שאם הוא מטעם קנס, מדוע התירו ללש במויד לאפות מיד, ולא קנסוהו שלא תאכל.

8 ואם יש במצה שישים כנגד מי הפירות, כתב החק יעקב (ס"ק ב) שבאופן זה אין בה טעם של מי פירות ונחשבת 'לחם עוני'. והשער תשובה (ס"ק ח) כתב, שלא די שיהיה בקמח שישים כנגד מי הפירות, אלא צריך שבמים יהיה שיעור זה כנגד מי הפירות.

9 ואפילו קיטף את המצה במי פירות אחר אפייתה בעודה חמה, כתב השו"ע הרב (סי' ח) שפסולה למצת מצוה, לפי שהמצה שבה יוצא אדם ירי חובה צריך שלא תדעה בה תערובת שום טעם אחר חוץ מטעם המצה, שכן אם יש בה תערובת טעם אחר דרי אותו טעם מפיג את טעם המצה.

ומצה שקיטף אותה קודם האפיה, אף אם יש בה שישים כנגד הקיטוף, כתב שם (סי' ט) שמי"מ אין זה מועיל לבטלו, כיון שהקיטוף אינו מעורב בתוך המצה אלא נמצא מעליה ואינו מתבטל בה.

[ביה"ל ד"ה ממהרים]

דְּחַמֵּץ גָּמוֹר אֵינוֹ אֵלָא מִמֵּם דְּלִבְד¹⁰.

10 וכן הכריע החזו"א (אור"ח סי' קיז ס"ק ב) שבצק שנילוש במים ומי פירות הוא אחד משלושה האופנים של חמץ נקשה. והילוך בין חמץ נקשה לחמץ גמור, כתב במשנ"ב לעיל (סי' תמו ס"ק טו) שאם נתערב חמץ נקשה אפילו תוך הפסח בין במינו ובין שלא במינו, יש לסמוך בשעת הדחק על דעת המג"א ועוד הרבה אחוזנים שהוא בטל אבל חמץ גמור אינו בטל, וראה מה שכתבנו שם.

[ביה"ל ד"ה אין]

אם מָקַר לְאֶפּוֹת מִן מִצּוֹת אֶת־רֹכֶךְ, נִחְלָק הַעֲסוּנִים¹¹: יש אֶסְרִים, דְּבִשָּׁה שְׂיֻבָּא צְלִיקִים מִים תְּחַעֲרֵר כֶּהם כֶּה מִי־פְרוֹת וְתַמְסֵר לְהַחְמִיץ¹² וכו', וְנִרְאֶה דְּבִשָּׁה הַדֶּסֶק יש לְסַמֵּן לְהַקֵּל וְלִלְאֵשׁ¹³.

11 ובאופן שהיה רק משהו של מי פירות ונתייבשו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תסו ס"ק כב) שלכל הדעות יש להקל. וכן אם היה משהו של מים ונתייבשו, כתב בשעה"צ להלן (סי' לט) שלכל הדעות יש להקל.

12 ומי"מ במצה שנילושה במים ולאחר אפייתה השרה אותה במי פירות, כתב הא"א (בוטשאטש) שאף לדעת המחמירים בשרייה אין לחוש שיחזור כח המים ויתערב במי הפירות ותחמיץ המצה, משום שלאחר האפיה אין לחוש למים של שעת הלישה, וכאילו לא היו כלל (הגר"ד לנר).

13 ולגבי קמח שנרטב מזיעת הקיר שזיעה זו רינה כמי פירות, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תסו ס"ק כב) שאם התייבש הקמח אפשר לצרף גם את דעת המחמירים ללוש במי פירות כמו במים, ולהקל ללוש אותו על ידי שירקד את הקמח וירציא ממנו פירווי קמח שנרבקו, ואם יכול, נכון לאפותו לפני פסח בשימור רב.

באר הכולה סג

הלכות פסח סימן תכב

תסב דין מירפרות אם מחמיצין, ובו ז' סעיפים :

א (א) מי (ב) פרות (ג) בלא מים אין מחמיצין (ד) קלל, ומתר לאכל בפסח מצה שנלושה במירפרות אפלו שהתה (ד) קל (ז) היום, באכל אין יוצא בה (ה) ידי חובתו מפני שהיא מצה (א) [ג] צשינה, וקרא קתיב 'להם עני': ב ימירפרות (ד) (ו) עם מים (ז) *מותרים להחמין יותר משאר עפה, הלכך *אין ללוש *בהם, וואם לש בהם (ח) יאפה (ט) מיד: ג המתר *ללוש מין אף-על-פי שאי אפשר לו בלא טפת מים שנופלת בשעת הפציר, ואף לכתחלה רגילים לתן מים בשעת הפציר (ט) פדי להמיר (י) נצוק,

שערי תשובה

שלא נאפית פראי ושחקו אותה פראי על מנת תרמי שקורן ריב-אין¹, אסיר אסורקו לפדי על אותו קריב-אין מנות אחרות להקתלה עכ"פ, שאי אפשר לתקוה היטב מפרוין וכו' שאתה עליה הגעלה. רצן סתן תנא: [2] עלשירה. עכ"פ. וצן בשוית ניב ח"א סתן כב בקשה שנומצאת בקשת פגועת² שצשיים טשמן תכש ופוס אין לסמוך להמיר ולומר דמי"פ עם מים היו נקשה ונקשה בטל כפי לפי שנה הלוי בזה, שאם נאמר מ"פ עם מים לא טהו רק נקשה מפילא מוכח דנקשה דאונקתא כפבאר למצון פשי"ס, ואיכ גם נקשה אסור בטשהו, ע"ש, וצן פמהורא פתנא סבכ ללש דכדי אלו טמה שהקשו לו ע"ז מדברי הרא"ש, ובשוית בית-אפרים סימן ב הארכתי בכרי הניב ושאר פוסקים בה פקדא שאחר אשה הפועה בקו חשכים ששאר ונמצא בהם זרעונים שקורין קנעליין, שיש בהם מין ולקוחות פצורן שמשא א' ששה ככל קוראין³, ויש לחש על הפעות שנגשו מחטים אלו, יש להחמיר בזה כמו מ"פ קטע עם מים שפסחה להחמין, וכמ"ש הח"י סימן תג לענן זנת בטהה, וראה ספיק

באר היטב

(ה) פרות. אפלו מפרות טמורים, הספמת הפוסקים, דלא פש"ג: (3) היום. כ' בכנה"ג וז"ל: והרא"ח ח"ב סימן עד העלה שרא שמים חש למאן הסיל דמירפרות בלא מים מחמיצין וציהר בשפור בשאר עפה, וראי וז"ל טהו נהר שלא לאכל מצה שנלושה במירפרות רק בייט אחרון, גם בתפת-לשירם סימן קח מחמיר בדם. עכ"ל: (ג) צשינה. משמע דוקא ככה"ג שנלושה במירפרות לבד היו מצה צשינה אכל בנלושה עם מערכת מים לא מקרי טעה צשינה, וכ"כ הס"ח לקמן סימן תנא דיוצאין בה בדיעבד, וכ"כ מהר"ל בס' פגות'ה' דמירפרות עם מים יוצא י"ח מצה בדיעבד, אכל המ"א בסימן תנא ס"ח ה השיג עליהם, וכ"כ הספמת אחרונים. וע"ל פמ"א סימן תנא דאינו יוצא ידי מצה צשינה כל שיש בה אפלו קטע מירפרות אא"כ הוא קטע דמעט, ע"ש. ולי"ג דכל שחבשל בסי' בענן שאין תרילשין בה טעם מירפרות מקרי להם עני, ח"י, ע"ש: (7) עם מים. וה"ה נלוש תחלה עם מירפרות ואח"כ באו למים קדם שפאפה או להפק, ח"י, ע"ש. וכן כשנתיבשו המים הוד הקמח ואח"כ בא המים עליהם, ר"ן, ופ"ח על בלא עסק ולא נטר בה שעור חמוץ וכה"ג, יש לאסר באכילה ולהמיר בהנאה ולהשהותו אחר פסח, ח"י, ע"ש. וכתב המ"א: וצ"ע אם נפל מעט מירפרות לתוך העסה ולא נאפה מיד אם יש לאסרו בדיעבד, וברא"ש משמע דכך מועט אינו אסור, עכ"ל. וכתב הבאר היטב אשר לקני וז"ל: ומשעם זה התרתי לאהרד שלש העסה ונמל מעט מוצעת פניו לתוך העסה, ודוק, עכ"ל. ולא צריך לכל זה, והא כבאר בסיומן תשו דונת אדם אינו מחמין, ע"ש: (1) נצוק,

באר הלקה

ואחר כך על-ידי חטימות סבב פלטו לחמתו ונדבקו סדר, ומכל מקום אם הנהי עוד אינה צד להקל יש להקל ולהמיר בקצנן פזה, פן נראה לי, עד כאן לשונו: *מותרים להחמין. צן בפוסקים דאיכא פלגתא בתמין ז': לדעת רבנו תם ושאר פוסקים אינו אלא תמין נקשה, דתמין גמור אינו אלא טפים בלבד¹⁰, והלכות הרמב"ם דעשה הוא תמין גמור. וצן פפרי-מגדים שהסקים דוקא במעט מים, אבל אם הרב מים, לכלי עלקא הוא תמין גמור ותמין עליה: * אין ללוש בהם. ובנפלו מירפרות על חטים או קמח ותקבשו אם נטר לאפות מהן מצות אחר-כך, נהלקו האחרונים¹¹: יש אוסרים, דבשעה שיוכא עליהם מים התעורר בהם כל מירפרות ותמהר להחמין¹², ויש מקילים, כיון שקבר קלה הלהלכותית ותבשלו לא יתעורר שוב, צן פפרי טרש ואלזה רבה וחזק-עלב וסמ"א משה ומאמר-טרדכי והגרי"ו וה"א אדם, ונראה דבשעת הדחק יש לסמוך להקל וללוש¹³ מאחר שעקר דין המסחר אינו לבלי עלמא, דלהר"ף והרמב"ם אינם מחמיצים יותר משאר עפה שנלושה רק במים, והסקים המגיד ורבנו ט"ח לדעתם, אם-פן על-פל-פנים בנתקשו יש להקל: * בהם, ואם נטר לקטף הפעה במירפרות, פלגמא הוא בביתא ולדעת חכמים אסור, וכן פסק הרבנו חננאל בפרישו והרשב"א בתשובה, ומביאו הבית-יוסף, והמספר השמיט זה משום דבטור הביא דיש אומרים דמלילה ראשונה ואילף בתר קטור, ודעה זו הובא בר"ץ גיאות בשם רב שרירא גאון, עין שם, אכן מנהגו להחמיר בזה, וכמו שכתב הרמ"א לקמיה: * ללוש בנין. אבל בשמריהן סג תמין גמור ואחרונים, וכמו

משנה ברורה

א (א) מירפרות. כגון זין ושמין, והוא הדין דבש"ו ותלב ושאר כל המשקין, ויתבאר לקמן: (ב) בלא מים. הנינו בלא מים קלל, (6) דאם יש בהם מים אפלו כל-שהוא הרי אלו מחמיצין: (ג) קלל. אפלו הם (ב) מפרות חמוצין אין מחמיצין את העפסה: (ד) קל היום. ונתפת (ג) הבצק, דאין זה חמוץ אלא סרוחן: (ה) ידי חובתו. הנינו פניה (ד) ראשון של שתי הליחות: ב (ו) עם מים. פין (ה) שהמירפרות מרפין והמים מועטין ויבין להפק⁸, וכתבו האחרונים, דאין חלוק בין שנלוש תחלה עם מירפרות ואחר-כך באו למים קדם שפאפה או להפק, ואם נתיבש המירפרות הוד הקמח ואחר-כך באו המים עליהם, צן פבאר הלקה: (ז) מותרים להחמין וכו'. רוצה לומר, אפלו בפחות משעור מיל צלול להתסמן, הלכך וכו', דמשינן שקא ושהה קדם אפיה: (ח) יאפה מיד⁴, ואם עבר ושהה קדם (י) האפיה, יש (1) לאסר באכילה אף שלא שהה שעור מיל⁵, ובאלזה רבה מצד להמיר בהקסד מרבה אף באכילה, כל שלא שהה שעור מיל ולא מצבר בה סימני חמוץ⁶, ונראה דאם היה דבר זה בשוגג בנדיא יש לסמוך להקל בשעת הדחק⁷, (ט) רב"ל פסימן תנה סציה ג לענן לישא בפושין, צין שם. ודע, דהספיקו האחרונים, דאף רבנא לן דאם אפה מיד מטר לאכל אותו הפעה, מכל מקום אין יוצאין בה ידי חובת מצה, דכל שיש בו מירפרות אפלו מועט⁸, כל שנגוש בו טעם המירפרות מקרי מצה צשינה ואין יוצאין בה ידי חובה; ולא עוד אלא אפלו אם לשה במים ואחר-כך קטפה מלמעלה במירפרות ואפאה⁹, צס-פן אין יוצא בה ידי חובת מצה, (ט) דתו לא הני להם עני: ג (ט) פדי להמיר נצוק,

שער הציון

(6) רמב"ם ושאר פוסקים: (5) אחרונים, דלא קשליטיגבורים: (4) רמב"ם: (3) פוסקים: (2) משמע טאחרונים. וצן לקמן בסציה ג ובסציה ו: (1) פן טשעמ מפגראכרם וחזק-עלב, דלא נסתפק הפגראכרם פי אם נפשל מעט מירפרות לתוך העסה: (1) אכל בהנאה מטר, וכן לשהותו עד אחר הפסח [ח"י]: (2) דמה פגריא דף לו איתא ושוין שאין לשין דמקלין לעיל לענן לישא בדיעבד אם היה בשוגג ובשעת הדחק, כל-שכן בזה: (3) חזק-עלב, וכן מוכח ברמב"ם פק ה מחמין ומצה הלקה כ רבן פטור:

הרגום: 1 נגדרת, ספספה. 2 לביבות מטונות. 3 שם מפת נפה.

הלכות פסח סימן תסב

ואף-על-פי-כן אין לחש להם, (י) *הואיל וכבר נהבטלו המים ביין (ז) (יא) קדם שלשו העשה: ד (יב) ימי-ביצים (יג) ושאר משקים, כלם (יד) הוו בקלל מירפרות: הגה ובמדינות אלו (טו) אין נוהגין ללוש במירפרות, ואפילו לקטף המצות (טז) אין נוהגין רק לאמר (ס) [ס] אפיקתן (יז) בעודן חמין, (יח) ואין לשנות, אם לא

ו טור פסח ר"ח
והראש פקוק ב
דקטום

שערי תשובה

בענין זה שפסי צבקה, ע"ש, ולכן יש להחמיר שלא לאכל המצות אפילו איהם קדם המצות אם יש לחש שלא היה סי' ולא נהבטל, ע"ש. וענין בשו"ת משפתי משה סימן ב' ב"רן חטים שנתקצו בהם מצות פסח, ע"ש: [ס] אפיקתן. עבה"ט. וענין בשו"ת בית יעקב סימן סט דבש"ס פ"בא רביעית שכן לשבועה עשורונים פחות משלוש לא תרי מצה עשירה, וכל קטוף שפשטור הוא וכול לצאת בו י"ח דרעבר, אבל לקחתה שלש לו אחרת אף שלא נעשה לשם מצות מצוה ופח מצה אחרת, ע"ש וע"ש שכתב דמשפט יוצא בו דרעבר, כו', ולע"ד ליתא, דלשנא דפתייתו חלות תורה כו' יוצאים בהם חזרו לקחתה, וע"ש שכתב ש"י עשורונים פחות שלש לפי השעור חלה הוא ג' קווארטרס,

באור הלכה

שכתב בתוספות כ"ח עמוד ב, דלא בחק-צ"ק: * הואיל וכבר נהבטלו וכ"ו. ענין משנה ברורה שכתבנו בשם רב האחרונים דמרי שנהגו בשבועה שהיה הנין הוסס, ונע, דמפל מקום יש גס"כן בפה אחרונים שפסקו דברי דברי השלחן ערוך כפשוטו, דאפילו כיון גמור נשי מעוט המים מהבטלים במירפרות, וכפי שפשמע באמת משפוטות לשון המחבר שס"ס: הואיל וכבר נתבטלו קדם שלשו העשה, אלקמא וזקא בשעת לישת העשה אם ערב קצט מים בהעשה שפלושה ביין לא מתבטל, ומשום דלא שיקא שם בטול, שמתקף בהצטרף יחד עם העשה מתחילין לעשות פקלת החמין עוד קדם שמספיקין סיון לבטל המים, מה שאין בן קדם שבאו להעשה שפיר מבטלים המרבים למוצטין, וקשקא אחרת סיון הנין לעשה תרי היא במירפרות לכו. והא דכתב המחבר בסעיף ו דה"ה שנתקצו דרעב וכ"ו מפר וכלכו שלא נהגו ביה, אין פתחו' שלא נהגו בהם אפילו מקום שלשו, אלא שאל נהגו בהם בחטה וברעב בשעה שהיו מערבים, וכ"ל, עין בהג"ה פמגן-אברהם

באר היטב

פרוש קשמערה לכלי א"י שליש בו משקה טופס, אז אם יש מים ביין שפסקי העליון רואים הנין כאלו אינו והמים מבטלים הנין של א"י [ענין י"ד סימן קכ"ו: (ז) קדם. משמע דאף שנהגו להחכו לאחר זמן הבציר אפ"ה נתבטל, ח"י, וכ"כ א"י, אבל אם נהגו מים פל"שהוא במירפרות בשעת לישת אסור, מ"א, וע"י ס"ק ג מש"ש: (D) אפיקתן. ובי' לילות הראשונות נהגו אסור גם כזה משום חנה דמצה עשירה, ח"י. וכשוט דאין חלוק בין חלב לשאר מ"י

משנה ברורה

דגבי מין נסה נצוק חבור, דהנינו אם מקרה יקראל זין מכהו לבדו של עכ"ס" ובז' משקה טופס, נאסר הנין שפסקו של ישראל, שעמוד הנצוק מחבר בין הנין שפסקי העליון לזין שפסקי התחתון ורואים כאלו הנין של אסור מערב בהתר, אבל קש"ש גם מים בקלי של ישראל כשעור ש"כול לבטל הנין בקלי של עכ"ס" (והנינו ששים פעמים, ולחד העה בששה פעמים סגו, עין ביה"ה דעה סימן קו"א) שרי, דכל מינו ומינו ושאני-מינו, אמרינו: סלק אח מינו כמי שאינו, ושאני-מינו כמי עילוי ומבטל: (י) הואיל והכ"ו נהבטלו וכ"ו. רב האחרונים הסכימו דבעלמא לא מהגי בטול במים שנהגו במירפרות, וכל שלש במירפרות אפילו משהו מים כבר נשפחה טבעו ויכול להחמין עשה, וממהר עוד (י) להחמין יותר, ועל"כ צריך להחמיר לקחתה שלא ללוש בהם

וכ"ל, והכא שאני, שמתערב המים ביין עד שלא נקמה עשייתה, דהנינו (יא) בעודנה מירוש, ואחר-כך הוסס הנין (יב) המים גס" פן לזון ולהכי נחשב הפל לזון, ויפי זה אם נהגו המים ביין אחר החסיסה, בודאי אין עוד לאיתו זון דין מירפרות: (יא) קדם שלשו העשה. דאם נהגו מים פל"שהוא במירפרות בשעת לישת, לכלי עלמא לא נתבטל המים. והלשון מהחבר אינו מקדק פל"פה לפי טקנת רב אחרונים הנ"ל, דאפילו בקדם לישת לא נתבטל, דכל טעם הבטול הוא רק משום שנהגו כיון בשעה שהנין הוסס ונתהפך המים לזין, וכ"ל. וענין בבאור הלכה, וכתבו האחרונים, דהיינו צמוקים או (יג) דבש-צמוקים, אף שנעשים על ידי מים, כיון שנתהפך טעמו לגמרי הני במירפרות גרידא¹⁶, פי המים ששירו בהם הצמוקים נשתפה ברתם, (יד) ונדקא אחר שכתב נגמר תסיסתם, וכ"ל לענין מירפרות [דאי לאו הכי לא מקרי מירפרות], וגם שלא נשפך בו עוד מים אחר-כך, (טו) ונדקא כשהצמוקים הם הרבה, שאם הם אהד מששה במים, פשיטא דנהגו בהם במירפרות עם מים ומחמין. (טז) וה"ה מאחרונים שמחמין (יז) בצמוקין דכל גוגי וסורין דמירפרות לא נחשב מירפרות, (יח) ועל"כ פל בעל-נפש חמיר שלא לאכל מצה שפלושה פקו, רק למכר או לשהות עד אחר פסח. וענין מה שכתבנו לקמה בסעיף ו לענין מירפרות: ד (יב) מירפרות וכ"ו. דסלקא דעתך דגרוע ממירפרות (יט) לפי שהעשה תופס ממנו, קא משמע לן דאין זה חמין: (יג) ושאר משקים. דכל שאינו מתולדות המים אינו מחמין. והבארי פ"ש ד"ד זה לקמן סימן תסו, עין ש"ס: (יד) הוו בקלל מירפרות, ושיקא מהו דינים המבארים בסעיף א וב: (טו) אין נוהגין ללוש וכ"ו. דחוששין (כ) לבחלה¹⁸ לסברת גוי פוסקים דסיבניא להו דמירפרות בלחודנהו גס"כ מתימזים וממחרין גס"כ להחמין¹⁹, וגם חוששין שאם נהגו בהם מעט מים דלכלי עלמא מחמין²⁰: (טז) אין נוהגין וכ"ו. רוצה לומר, למשח את פני המצות במירפרות (כז) אף שהוא ד"ד מוצט: (יז) בעודן חמין. וכתבו האחרונים דגם זה יש להחמיר מלקחן ללילות ראשונות לכזית של חובה, דהרי (כז) כעין מצה עשירה²¹, ובפרט (כח) שפתייתו אחר-כך שוב למנוח: (יח) ואין לשנות, וכפי המנהג, (כד) אפילו כבר לשה ואפ"ה מיד אין לאכלה

שער הציון

(י) פרי טרש ומטהייתיה: (יא) כתב המשנה יהודה בשם נקטת הגדולה ופרי חדש דהוא בתוך ג' ימים לרבינו ונקרא זין מטהו, כדלקמן סימן תקנב סעיף ב, אבל אחר ג' ימים, אף שצד מ' יום נקרא מירוש לזמן נסכים, מפל מקום לענינו מקרי זין גמור ושוב לא נתבטל בו: (יב) אבל אסור ללוש ביין זה בשעה שהוא הוסס עדין, ענין שהמים שבו צדין לא נשפחה להיות זין: (יג) ששורין אותן במים תהלה, ואחר-כך סוחטין אותם ויוצא מהם דבשן עם המים שנבלעו פקו, ואחר-כך מבטלין את המהל המסחטין מהם עד שנעשה דבש: (יד) מירפרות: (טו) שפירתשוכה: (טז) עין בהרפ"ה ודבשערי תשובה: (יז) והוא הדין בדבש צמוקין: (יח) מירפרות. (יט) פוסקים: (כ) אחרונים, וכן פתב בבאור הגר"א: (כז) מנדא-אברהם, ומפל מקום עדין אינו מושב לדין דפסקין דאפילו בקצט מים ממהר להחמין, ואפילו בקטוף שאינו מערב רק מלמעלה גס"כ ככתבו דרב פוסקים אוקרים וכתבנו בבריתא, ובמירפרות אדרבה כמעט כל הפוסקים מהירים, ואם-כן מאי אפלו? והנכון דהרמ"א נקט לשון זה לפי סברא זו שהביא דלדידהו מירפרות כלי מים לא קלי במירפרות עם מים, ולדידהו שכן שפיר רבוסא, דאפילו בקטוף שאינו אלא קצט מירפרות גס"כ תשינן שקמיה להחמין: (כז) עין לעיל סוף סימן תנה בב"ח שמענו דרעבר להחיר כזה לכזית מצה וכתב דלא נכע מתקליון, עין ש"ס, ובאמת גם מתקליון הכיאי הפגן-אברהם שם קשם הרמב"ם דהני מצה עשירה, אכן פפרי חדש שם פתב גס"כ דאין לאסר מאחר שכבר נאפה מתחלה, והביא ראיה מרמ"א סוף סימן תנא לענין מצה שנתפרדה ונלושה ביין, אלא דבאמת גם שם אינו פרוז כמו שכתבו שם במשנה ברורה, ע"ש, ולקצת פוסקים הני מצה עשירה, וענין בחק-יעקב ובאל"ה רבה שנוהגין בכללות ראשונות שלא לקמן אפילו שלא לכזית חובה, לזכרון כשום מצה עשירה: (כג) עין בפרי-מדרים: (כד) הגר"ז ודמ"א, וכלשון הרמ"א פסוקן תמר ובסימן תכג סעיף ג:

תרגום: 1 שם מרת נפה.

הלכות פסח סימן תסב

באר הגולה טד באר הגולה

בשעת הדסק (יט) לצרכי חולה או זמן הערף לנה: ה' יהלש עסה (כ) במיפרות, טוב לעשותה (ט) פחות ו' סמ"ק סימן רט משעור עשורון כדי שלא תתחייב בחלה: ו' (כא) "הטה שנמצאת בדבש או (י) [ן] מין וחמץ (כב) מתר, דשם ובגו הנאלקתני שאנה סקולה טמאה ואסור לשקפה ואסורה לטמאים כולל על כסף סימן תב בהגיה, ועין ביונה דעה סימן שכו ח סור ודלא התיישלמי, וכן כתב הרא"ש בפרק ח דפסחים

באר היטב

פרות, ולא כע"ש: (ט) פחות, וט"ו ומ"א סתבו דקריש בלא ברהה וילוש כשעור, ועח"י: (י) מין, וכתבו האחרונים בשם הרשב"א דין צמורים או דבש צמורים שנעשו ע"י מים שנספגו טעמו לגמרי הוי כמיפרות גרידא כי המים ששירו דהם הצמורים לשתיו מקריתם, וכן הספיק המב"י ומתרי"ט. ותקם צדי בתשובתו סימן קמ פתח לתלמה למעשה הדין צמורים שלנו אסור ללחש בפסח כי אין דינו מין מבור אלא מין מורג, ע"ש, ועין בדיאנות, ועין במ"א שהגיה כע"כ בהטה שנמצאת במידבש שקורין מע"ד והג"א אי מקרי מיפרות מין שנשפגה טעמו ע"י בשלה, וט"ו הביא מעשה: פעם אחד הביא משרת קלי עם רבש הנקרא מע"ד לשתות נמצא בו חסה א', והתיד הרבש לשתות למי שאין אוסרת בצונן, ע"י סימן חסו סי"ק יח בארכות, ולענין אם נמצא חסה בשמן אף רוחה, בשל"ה אסור מאחר שהיתה שרויה במים, רא"ז כתב שנקנו פסק להשתותו אחר פסח, ובתשובת צמח צדק סימן קכב פסק להמיר דהמים כבר נתגבנו, ע"ש, וכ"כ המ"א להמיר וס"ס: אף כמני טגון ששורין הפצה במים ואח"כ סוחטין אותה ולשין אותה בשמן ונפל לתוכה חסה יש להמיר, דגשארין בחולו מים בעין היא לפחות לגמרי, ע"כ, אבל הפר"ח סוף סימן חסו דעתו להחמיר בדברי השל"ה, ועין בהד"ק סימן צט, נשאלתי על לעקא"ף שגולש בדבש בלי מים ששכח ולא מברו קדם פסח מה דינו, ואמרתי למכר אותם לא"י מאסור שלא נהר בשעת ליקה ללוחש אותה על דף שאינו של הטען,

שערי תשובה מקביה קרוב, ועין בח"י שכתב שכל שהמים נתבטלו בסי' הוי לחם עני ואי"עוליב הכלחמי תודה הוא פחות כ"י, ולפום דהטא נראה ונדקא אם הוא פחות מסי' במים אבל אם הוא פחות מסי' מחמת הקטח אפ"ר שלש לחש, שהקטח אינו מבטל מה שגולש עמו ולטעמא גביר, כדאמרינן בביצה דמים ומלח לא כבטלו גבי עשה, וא"כ מ"ו שמשפן מן טעם במים שלשה פהם הסלית לא נתבטל מחמת רבוי הקטח בסי', וכן דמצי דהרוב עכ"פ לא מקרי מזה עשייה, וא"כ גם לדין כפי"ה מ"ל פ"ן: [ן] מין, עכ"ה"ט, ועין בכתב"י צמח"ט ע"ל"ן בטי ששירה צמורים וכן רב קדם פסח יבקטח הרתיתו במים והצמורים להוציא מהם מים שחפים ואח"כ כשהוציא הצמורים השוריים מצאו גרעין חסה או שעורה בקבוקה, מתר להשתות המים שרי"בם עד עבר סתג ומה גם שהרא המ"ט, ואם נרצה שיהיו הפסח לקב"ה לא"י שרי, ע"ש, וכן בפר"ח שכתב ג"כ שיש לדון בדבר להקל בהטא הוי כמ"ס כיון שנשתנו בביתם, וכתב ח"מ עשה יש להמיר, וכן בסימן חסו סעיף ג הביא רבי מבר"ס"ן וכתב שאינו נסכים לנה, ע"ש, ועין בשו"ת בית יחזקיה באלו שמוציאים מים שריפים מן החר"ה בכלים של תמך, ועוד שלשים אפר וקטח והצמורים הנכשרים עם סל, אסור אפילו בדי"ט האחרון, ואפ"ל אם פא לזכך בקמח הנלוש במים אי"א לנהר שלא יבואו עליו מים, ועוד, דהכל תועה הע"ל מרומות הגרונות הוא פסח צמקם דמסור להחמיר, ואין סגנה נק לזכך בטי, ע"ש, יקצת יש לזכך בטעם האסור, והנ"ל להקל בדי"ט אחרון כמ"ס שם שיש סוכרים בו, ועין בשו"ת גר"ר ק"ל ד סימן ט שכתב דעת הקנ"ה שכל האש משרת מוצמקים או צמח משרת משרתים עושים על אפ"ן זה, ועין פהם פ"י ספ"ס, והש"ת מייחדים ושא"ר בשמים ק"ר כמ"ס מערב עם מים, וכתב ע"י מ"ר צמח"ט פ"ל"א בדעת הפוסקים: אם היו צמורים דבש כמ"ס לחור, וצ"ע נמי כמותה, ולכ"ד שמים צריך לנהר לשקום מחמור, איך היה השקר הוציא ע"י

הצה, ומ"ס נראה להחמיר ע"י מעשה זה נולד בו חריפות והנה נקמ לעשה להחמיר יותר כמ"ס עם מים, ע"ש, ושם כתב ג"כ בענין מוצמקים כדברי הח"י סימן קמ שאין ללמד ממים, שנשפגו עקבים, והביא דברי המב"י ומתרי"ט וכתב שאין ראיה סוף דמותר פרות: וטעם דמ"פ אין חסדיים מפרק ששבעים עם גורם לזכך החמיר, וכשש בהם מים, קרדיות המים וזה של המ"ס גרמים למחר החמור, ובין צמורים יש שם משניהם, ולכן דעתו שאין להורות החר הזה, ע"ש, ועין בבר"י שפסקה על הח"י ותג"ו שלא תהיה כמ"ס שבביה בשם הרשב"א וכצ"ל: כפי"ה שמים שנשפגו בתוך הצמורים, וכן הוא כפי"ט ומתרי"ט וכן הוא בפר"ח וכן הוא ברשב"א גופה כפי"ט מ"ק (רות) ח"קא על ג"י שהוציא דברי המב"י ומתרי"ט, ומבאר שפנתו לשים שנוקלים בצמורים דעת הפד"ר כמ"ס חסדיים חסדיים ששפגים ונעשים לו, וע"ש דמ"ס משם סוף שלחן מלכים כח"י שמשפגה סוף בן"ו ודע לשקפה כל המצוא שגולשה ביוצמורים וכן דעת בבר"י כי רבו האוסרים, ונראה גם מאן דקטרי הנו דקא כעצמורים הם הרבה, שאם הם אחד ממשש במים שטיטא דה"י מ"ס עם קום, ועין מש"ל סימן רע"ב בשם א"י בכ"ש לענין לקבש על יוצמורים, ע"ש, ועין בשאלת יצ"ק ח"א סימן עג שפסקה על אביו הנאון ח"צ ו"ל שפי' יוצמורים דבני כנח"ח הנו שיעורים בק"ה כלא מים, שנקר"ה ו"ל הוא האשונים פ"ש שהוא ע"י שירה, וע"ש שפסקה מקב"ו לנקל עכ"פ כמ"ס פ"קא ור"ה ארבעה, ע"ש, ומ"ס כה"ט לענין חסה שנמצאת בשמן, עין באש"ל אב"ה לנאון מ"ה אברהם ברוך ו"ל שפעוד לימר ושפן אף אינו מ"ס מן דאנו משהו ולא אחי ספרי, ע"ש, אף העקר בזה כדברי הצי"ע ושאר אחרונים דפשיטא להו שהיא מ"ס, וכן עמ"ד ר"ד, ומ"ס בדין חסה שנמצאת בשמן, בשרית מ"י כח"י סימן יב כי ששמן כהמון שנמצא בו גרעין חסה אינו מן האוסרים, ונשעם, דהשמן הדיחו אותו החלה ומלחיהו וטרו ודיחו והשיטא שש עליו מים נאון ק"ל דמ"פ עם מים מחמירין אפ"ל עם מים מן וכן אסור, ע"ש, ונראה שזה כדברי השל"ה כשהשמן היה וזה

משנה ברהה

מ"ס ומב"ל הקשר, כדאיתא ביונה דעה סימן שבת, אבל עתה לצרף פסח (כח) הלא יהנה מיפרות עם מים ואסור ללוחש, וכצ"ל בסעיף ב, לכן העצה שגולש פחות מפשעור, וכד"עבד אם לש בשעור, יראה לכן הסלה לכהן קטן שלא יצא טמאה מגופו, כמבאר ביונה דעה שם"ס: ו' (כא) חסה שנמצאת רב"י, ומק"י (כט) ששפלו הרבש והינן או שהנה כבוש מעת לעת, דבשריה בעלמא בצונן, להרפה פוסקים אפ"ל נמצא במים גרידא נמי אינו אוסר, וכדלקמן סימן חסו סעיף יב, ע"ן שם: (כב) מתר, הרבש והפ"ה, ולא אמרינן שנתחמרו על ידי החטה (ל) אפ"ל נהרבה ונתבקעה שם, שאין מיפרות מחמירין"ס:

שער הצינן

(כג) דצריך לחש לדעת רש"י: (כו) עלת שבת ואל"ה נכה, ועין בעל"ש שפת שכתב דאפ"ל בקטוף שהיא דבר מועט נמי דינו כמיפרות עם מים, והמאמר מרדכי כצ"ד להקל בזה: (כז) בה"י ומגן אברהם ופ"י תנ"ש והג"א, ויש מאחרונים שכתבו דטעם המתבר משהו ה"ש מקצת פוסקים שסוברים דאם לש במיפרות ושאינם משפגה פוסקים אינו חייב בחלה, ואף דבד"עבד אם לש נקמא לן דחייב בחלה, מכל מקום לכתחלה טוב לצאת עם פסח וז' על"כ ללוחש פחות מפשעור, ולבאר זה הפוסקים עם הבית"מאיר ת"ש קצת מדברי הח"ק יצ"ק: (כח) ומק"י ששן רבש ושאר דברים משפגה משקים אין לו, דאם לא"כ"ן יקרב עתה: (כט) פרי חדש והשוט: (ל) פרי חדש וחדושי רבי עקיבא איגר:

בקטח, אלא לשהנו עד לאסור הפסח: (יט) לצרכי חולה וכו', מיהו, (כה) האפס מ"ד, וכפ"ל, ונדקא במיפרות לחתיהה, (כז) אבל במיפרות עם מים אין ללוחש לכתחלה אפ"ל בשעת הדסק"ש: ז' (כ) במיפרות וכו', ה"נו (ס) במיברצים ושאר מיפרות, דברים שאינם משפגה משקין שסימנים "ד שח"ט ד"ם ונקבארים לעיל בסימן קנח"ט. והטעם, דעל"די מיפרות אין העשה מכשרת לקבל טמאה ונשארת הסלה טהורה, ואין לו שום עצה אחר"כ מה לעשות בה: לש"פ"ה אינו יכול, שאין שורפין קרשים טהורים, ולאכלה אינו יכול, שרובן טמאי מתים הן: והשאר ימות השנה יש עצה, שיתן בעת הלישה גם מעט

תורה: 1 עונה.

